

החובל פרק שמיני בבא קמא

פז.

עין משפט נר מצוה

בז א מיי פ"ד מהל' חובל ומיקו ה' י סמג ע"ז ע: בז ב מיי"ש סמג שם טו"ש"ע ח"מ סימן תכד סוף ג: **בז ג** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז ד** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז ה** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז ו** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז ז** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז ח** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז ט** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח: **בז י** מיי"ש הלכה כ' טו"ש"ע שם ספ"ח:

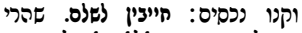
מוסף רש"י

יומא טבא לרבנן. קטורה לתלמידים (קושין לא). ולא עשה בהן חבורה. דלן עליו חייב מיתה עד שיעשה כהם קטורה (וע"ל פה"י). אין לעבדים בישת. המע"ט חת העבד, לא חייבמו תורה למת דמי בשמי (סנהדרין 119).

רבינו הגנאל

אמר רב יוסף מריש הוה אמינא מאן דאמר הלכה כר' יהודה עבדינא להו יומא טבא לרבנן, דאמינא לא מפקדינא וקא עבדינא מצות. ויכוין דשמעת' להא דר' חנינא דאמר גדול המצוות ועושה ממי שאינו מצווה ועושה אמינא אדריבא מאן דאמר לי אין הלכה כר' יהודה עבדינא יומא טבא לרבנן. וכיון דאוקמינן למתניין דהיא סתמא דלא כר' יהודה, שבט מינה דלית הילכתא כר' יהודה. דהאמר ר' יוחנן הלכה בכל מקום כסתמא דמתניין. החובל בבת קטנה שלאחרים חבלה למי. פיר', כלומר ה' דברים שלחבלה למי. מי אמרינן כיון דאקני רחמנא שבח נעורים לאביה, פיר' דכתיב בנעוריה בית אביה, וגריסין בכחכות בנעוריה בית אביה, כל שבח נעורים לאביה. ותנן האב זכאי בכחו בקידושה בכסף בשטר ובביאה, וזכאי במציאתה ובמעשה ידיו. חבלה נמי לאביה הוא דהא אפחתה מכספה, פיר' שאם קטע ידה או סימה עינה פחת לאביה מכסף קידושה הראוין לו הולכך יקח החבל במקום אותו פחת. דאי בעי למימסרה למוכה שחין מצו מסר לה, פיר' דיש לאב למסור את בתו קטנה לכל אשות שירצה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה, וכיון שעשה לה טובה ומסרה לטוב וזכה בשבח נעורים. אבל חבלה כיון דאי בעי מחבל בה לא מצו חבל בה לא אקני ליה רחמנא, פיר' ויהא שלה.

כל שאינו במכה כו'. וסומא הא אפיקמיה מדין מיתה צית דין: **כל שיטעו במשפט כו'.** דהא אפיקמיה מכלל ושפטו: **רז יוסף.** כגי נהור הוה: **מתני'** ושור אינו משלם אלא נזק. כדלמך פ"ב (כו). איש צעמיתו ויקרא כדן ולא שור צעמיתו: **ופטור מדמי ולדוס.** כדלמך בשור שנגח א' את הפרה (לעיל (מב). אנשים (שמות כא) ולא שורים: **מכה** אציו ולאמו אין חייב עד שיעשה בהן חבורה צאלו הן הנחנקין (סנהדרין דף פה:): **עבד ואשה שחבלו באחרים פטורים.** שאין להם מה לשלם: **נתגרשה האשה ונסתחרר העבד.** וקנו נכסים: **חייבין לשלם.** שהרי ממחלה הן חייבין אלא שאין להם מה לשלם שנקסי מלוג של אשה משועבדים לצבל לפירות ולירוסה: **גמ' צנח קטנה של אחרים חבלה למי.** גדולה ולמי דיתה הויא: **נשנח נעורים לאב.** דכתיב [צנעורה בית אציה] כל צנח נעורים לאציה אפי' כסף קדושין שלו: **דמי צני מסר לה אציה למוכה שחין.** דכתיב (דברים כג) את צתי נתמי לאיש הזה אלמא צידו לתמה למי שירלה הלכך כסף קדושין נמי לאציה: **לא מלי חביל צה.** דאין

תורה אור השלם

1. וקפטו הקדה בין המכה ובין גאל היום על המשפטים האלה: במדבר לה כד וזאת המצוה הקקים והמשפטים אשר צוה יי אלהיכם ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עברים שמה לקרשתה: דברים ו א

הגהות הב"ח

(6) תוס' ד"ה וכן וכו' שהגיע למינן שאינו אלא למנח:

גליון הש"ס

מתני' ר"א אין לעבדים בושת עין מנה יי ע"א מוספות ד"ה צנח: שם החובל בהן חייב עין לעיל דף פה ע"ב מוספות ד"ה נהי דמק:

הגהות מהר"ב

א) מתני' צומן שהוא שלם ע"י פני הישע ופס"ט לעיל דף פו ע"א לק"מ יעושה הדין:

משום דלית ליה לרצח רשע רשע אלא משום שאין לרצח דמגופיה דקרא שמעינן דאין משלשים במכות וצאלו נערות (כמוצות דף לה. וש) גבי חייבי מלקות שוגגין ודבר אחר דלמך ר"ל צפירוש ריבחה תורה חייבי מלקות כחייבי מיתות היכן ריבחה תורה אצוי אמר רשע רשע רצח אמר מכה מכה התם ודאי לא דריש רצח רשע רשע וכן ר' יוחנן פליג אר"ל ומחייב חייבי מלקות שוגגין צתשלומין לא דריש רשע רשע וכן דהוא פירקא (דף לו). אמר גבי לא יהיה אסון ענוש יענש והא מהכא נפקא מהתם נפקא כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו כו' ומסיק חלא צמיתה וממון וחדל צמלקות וממון לא דריש רשע רשע והיינו טעמא דרצח ור' יוחנן וההיא סוגיא כצרי ללא דרשי רשע רשע אלא לענין דכריס שגוף צגוף המלקות דקרא דרשע צגוף המלקות כמיז והיה אס צן הכות הרשע אצל לפטור מממון שהוא צבדי מיתה ומלקות שאין צגוף המלקות לא דרשינן אצל ממכה יליף לה רצח שפיר צתשלומין כמיז מכה צמה ישלמנה ואצוי אית ליה אפי' התם ג"ש דרשע רשע וסוגיא דהתם גבי רשעתו אליבא דרצח אחיא ואצוי הוה מוקי כרבי מאיר צמיתה ומלקות דמלקות וממון לא לרין קרא דלמיה רשע רשע: **ובן** היה רבי יהודה פוטרו מב"ל דינים שבתורה. מימה א"כ

מאי איריא דפטר ר' יהודה צצות לעיל ולמה לי ג"ש דעינן עינן ונראה לר"י שלצסוף חור צו ר' יהודה ממה שהיה פוטרו מצות לצד כשמלא דרשה לפוטרו ממימה ובלות א"כ אי לאו דגלי ג"ש דעינן לפטור סומא הוה סכרל למדרש גבי גלות כר' מאיר:

ובן היה ר' יהודה פוטרו מב"ל

המצות (האמורות) בתורה. מימה הא דתנן צפרק הקורא את המגילה (מגילה דף קד. ושס) רבי יהודה אומר כל שלל ראה מאורות מימיו לא יפרסם על שמע אפי' ראה ונסמא נמי אמר הכא דפטור מכל גלות כר' מאיר:

המנות והיאך יפרסם על שמע להוציא אחרים וציושלמי דמוקי שלל ראה מאורות מימיו ציושב צצית אפל [אין] שולל צמעה ואינו סומא א"כ אצל צגמרה דידן משמע דמיירי צסומא ממש ומפרש טעמא דרבי יהודה דלמך אין פורס משום דאין נהנה מן המאורות ורצן [צצין] אית ליה הנאה כר' יוסי שראה סומא ואצוקה צידו אמר ליה צני אצוקה זו למה אמר ליה כל זמן שאצוקה זו צידי צני אדם רואין אותי ומגלינן אותי מן הפחתים והאי טעמא לא שייך אלא צסומא ממש ונראה דאף ע"ג דפטור ר' יהודה סומא מכל המנות מ"מ מדרצנן חייב דלע"ג דלשה מיפטרל צמלות עשה שהזמן גרמא ולא מחייצין אפילו מדרצנן משום שיש מלות הרבה דמחייצת צהו אצל סומא אי פטרל ליה מכל המנות אפי' מדרצנן א"כ ה"ל כמו נכרי שאין נוהג צתורת ישראל כלל ולכך אותו שלל ראה מאורות מימיו אפילו מדרצנן לא יפרסם על שמע כיון דלית ליה הנאה אצל אס ראה ונסתמא חייב מדרצנן ומיולא אחרים ידי חובתן דאחרים נמי לא מחייבי אלא מדרצנן דק"ש דרצנן היא כדלמך צני שמתו (צכרת דף כה). ולא דמי חיוצ דסומא לחיוצא דקטן שהגיע לחינוך (6) שאין אלא לחנוך דלע"ג דחייב מדרצנן אין פורס על שמע להוציא אחרים ידי חובתו:

בעבד בנעני ש"ו פטור מכולם. וה"ת והא צרפואתו חייב דקדאמר צפ"ק דגיטין (דף יב: ושס) גבי קיטע יד עבדו של צצירו ונתן שבתו ורפואתו לרצו ופרין רפואתו ידידה היא דצעי איתסוי ציה ומשני לא צריכא דלמדוהו לה' יומי ועבדו סמא חריפא ואיתסי צתלמא יומי וי"ל דה"נ פטור מכולם היינו מן היתרון דלמדוהו צה' ואיתסי צג' ואס תאמר ומפשוטו מממני' דיכול הרצ לומר לעבד עשה עמי ואינו זקן מדפטור משבת וי"ל דהכא מיירי צון את העבד ומיהו קשה מאי קמ"ל רבי יוחנן שנותן רפואתו לרצו דהיינו היתרון דלחסי צג' ממני' היא דפטור מכולם ע"כ נראה שיש לחלק צין אחרים חובלין צו צין להרצ עצמו חובל צו צכצר וכה צכלאם: **כיון** דאקני ליה רחמנא שבח נעורים לאב. פי' צקונטרס דכתיב צנעוריה בית אציה כל שצח נעורים לאציה וצשנים אוחזין (צ"מ דף יב. ושס) גבי מליאת צנו וצתו הקטנים נמי פי' צצתו מליאתה לאציה משום דשצח נעורים לאציה וקשה לפירושו דכריס צפרק קמא דקדושין (דף ג: ושס) וצאלו נערות (כמוצות דף מ:): אמר דהוא צהפרת נדרים הוא דכתיב ולא ילפינן מהתם שאר דצרים ונראה דצכל דוכתי דנקיט שצח נעורים לסימנא צעלמא נקטיה ולא משום דמפיך צנעוריה וצשמעתין נמי פירש צקונטרס צקוף דצרו דכסף קדושין שלו דמי צמך לה למנוול ומוכה שחין ומליאתה נמי לא צ משום אציה דמפרש צמרל צפרק נערה שנתפתחה (שס דף מ: ושס) דחייצין שמא מתוך שנאה שלא תתן לו מליאה ימסרנה למנוול ומוכה שחין ומציעא ליה צחצלה לרבי אלעזר דלע"ג דאין שייך צה אציה דלא קפיד צמידי דלית להו צערא צגופייהו דלמך לקמן מ"מ ראוי הוא להיות של אצ משום דלפחתה מכספה:

המנות והיאך יפרסם על שמע להוציא אחרים וציושלמי דמוקי שלל ראה מאורות מימיו ציושב צצית אפל [אין] שולל צמעה ואינו סומא א"כ אצל צגמרה דידן משמע דמיירי צסומא ממש ומפרש טעמא דרבי יהודה דלמך אין פורס משום דאין נהנה מן המאורות ורצן [צצין] אית ליה הנאה כר' יוסי שראה סומא ואצוקה צידו אמר ליה צני אצוקה זו למה אמר ליה כל זמן שאצוקה זו צידי צני אדם רואין אותי ומגלינן אותי מן הפחתים והאי טעמא לא שייך אלא צסומא ממש ונראה דאף ע"ג דפטור ר' יהודה סומא מכל המנות מ"מ מדרצנן חייב דלע"ג דלשה מיפטרל צמלות עשה שהזמן גרמא ולא מחייצין אפילו מדרצנן משום שיש מלות הרבה דמחייצת צהו אצל סומא אי פטרל ליה מכל המנות אפי' מדרצנן א"כ ה"ל כמו נכרי שאין נוהג צתורת ישראל כלל ולכך אותו שלל ראה מאורות מימיו אפילו מדרצנן לא יפרסם על שמע כיון דלית ליה הנאה אצל אס ראה ונסתמא חייב מדרצנן ומיולא אחרים ידי חובתן דאחרים נמי לא מחייבי אלא מדרצנן דק"ש דרצנן היא כדלמך צני שמתו (צכרת דף כה). ולא דמי חיוצ דסומא לחיוצא דקטן שהגיע לחינוך (6) שאין אלא לחנוך דלע"ג דחייב מדרצנן אין פורס על שמע להוציא אחרים ידי חובתו:

בעבד בנעני ש"ו פטור מכולם. וה"ת והא צרפואתו חייב דקדאמר צפ"ק דגיטין (דף יב: ושס) גבי קיטע יד עבדו של צצירו ונתן שבתו ורפואתו לרצו ופרין רפואתו ידידה היא דצעי איתסוי ציה ומשני לא צריכא דלמדוהו לה' יומי ועבדו סמא חריפא ואיתסי צתלמא יומי וי"ל דה"נ פטור מכולם היינו מן היתרון דלמדוהו צה' ואיתסי צג' ואס תאמר ומפשוטו מממני' דיכול הרצ לומר לעבד עשה עמי ואינו זקן מדפטור משבת וי"ל דהכא מיירי צון את העבד ומיהו קשה מאי קמ"ל רבי יוחנן שנותן רפואתו לרצו דהיינו היתרון דלחסי צג' ממני' היא דפטור מכולם ע"כ נראה שיש לחלק צין אחרים חובלין צו צין להרצ עצמו חובל צו צכצר וכה צכלאם: **כיון** דאקני ליה רחמנא שבח נעורים לאב. פי' צקונטרס דכתיב צנעוריה בית אציה כל שצח נעורים לאציה וצשנים אוחזין (צ"מ דף יב. ושס) גבי מליאת צנו וצתו הקטנים נמי פי' צצתו מליאתה לאציה משום דשצח נעורים לאציה וקשה לפירושו דכריס צפרק קמא דקדושין (דף ג: ושס) וצאלו נערות (כמוצות דף מ:): אמר דהוא צהפרת נדרים הוא דכתיב ולא ילפינן מהתם שאר דצרים ונראה דצכל דוכתי דנקיט שצח נעורים לסימנא צעלמא נקטיה ולא משום דמפיך צנעוריה וצשמעתין נמי פירש צקונטרס צקוף דצרו דכסף קדושין שלו דמי צמך לה למנוול ומוכה שחין ומליאתה נמי לא צ משום אציה דמפרש צמרל צפרק נערה שנתפתחה (שס דף מ: ושס) דחייצין שמא מתוך שנאה שלא תתן לו מליאה ימסרנה למנוול ומוכה שחין ומציעא ליה צחצלה לרבי אלעזר דלע"ג דאין שייך צה אציה דלא קפיד צמידי דלית להו צערא צגופייהו דלמך לקמן מ"מ ראוי הוא להיות של אצ משום דלפחתה מכספה:

החובל פרק שמיני בבא קמא

גב א מיי פ"ד מהל' חובל ומזיק הלכה יד וע"ש סמג עשין ע טושי"ע ח"מ סימן תכד טע"ף ו':
גב ב ג מיי" שם הלכה יט טושי"ע שם טע"ף ו':
גב ד מיי" פ"ט מהל' עבדים הלכה ז ועיין שם סמג עשין פכ טושי"ע ר"ד סימן רסו טע"ף כ טל: גה ה מיי" שם פ"א הלכה ט סמג שם:
גו ו מיי" פ"ד מהלכות חובל ומזיק הלכה יט ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין ע טושי"ע ח"מ סימן תכד טע"ף ו':
גז ז מיי" שם הלכה יד טושי"ע שם טע"ף ו':

א"ל לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד. לסימנא בעלמא נקט האי ליטנא כדפי' ואפי' פלעה צפניה דלפחתה מכספה קסבר רב דלית ליה לאב מידי וכן ר"ל לקמן ור"י פליג וק"ל דלס פלעה צפניה חזלתה של אב ור"ת והיכי פליגי רב ור"ל ארי' יוחנן והא ברית נערה [שנתפתחה] (כתובות ד' מג: ושם^ט) משמע צברייתא דחזלה לפלעה צפניה הוא לאב וי"ל דהתם מיירי בפחיתת כסף שעד ימי נ"ג בטרות שתלא מרשות אב שהיתה נפחתה דבר מועט אס היה רואה למוכרה אותו דבר מועט כ"ע מודו דלאב הוא דהיינו שבת נעורים גמורים והכא נחלקו בכל הפחיתה שהיא נפחתה כל ימיה צפניה זו אף לאחר שלכו ימי הנעורים דק"ל לרב ולר"ל דלדידה הוא ור' יוחנן סבר דהואיל ואירע פחיתה זו בנערותה תהא כולה לאב א"נ הכא צמה שהיא נפחתה לקדושין דק"ל לרב ולר"ל דלא זכי ליה אלא קדושין ממש והתם בהפסק מעשה ידיה דלא תמצא לה קונים:

כאן בסמוכין על ש"חננו בו'.
אור"י למ"ד בפרק קמא ד"מ (ד' יב: ושם) גבי מליאת בנו ובתו הקטנים שהוא לאב לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וסמוך על שלחו אציו זהו קטן וקטן שאין סמוך על שלחו אציו זהו גדול אין חילוק בין חזלה שהאב חובל בו למליאה אבל חזלה שאחרים חזלוין בהן והו' לדידה ואפילו בסמוכים כדמפרש לקמן דכיון דלית לכו זערא דגופייהו ולא חסר לא קפיד אבל לשמואל דאמר התם קטן קטן ממש הוא מליאת קטן לאציו אפי' אין סמוך על שולחנו כדמפרש טעמא התם שבשעה שמונחה מריאה אצל אציו וגדול אפי' סמוך על שולחו מליאתו לעצמו דכיון דלא חסר לא קפיד וגם אין מריאה אצלו אבל הכא שהאב חובל אס הוא סמוך אפי' גדול הו' לאב דכיון דחסר קפיד ואס אין סמוך אפי' קטן הו' לעצמו דכיון דלית ליה זערא דגופא אין מריאה לאציו ובחבדו בהן אחרים אפי' סמוכים וקטנים הו' ידיהו כיון דלא חסר וגם אין מריאין:

דכתיב כי טוב לו עמך. הר"א בהר"א היה גורם כשכיר כחושב י"היה עמך (ויקרא טו) דמהאי קרא דריש ליה צפרי וכן נראה דההוא קרא צ"ח כתיב אצל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דברים בעלמא כדכתיב והיה כי יאמר העבד לא אלא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך ור"י אומר דאפילו גרסי כי טוב לו עמך ניהא דמדקאמר כי טוב לו עמך ש"מ שכן ר"ך לעשות^ט:
והא מציאה דמעלמא קאתי וקפיד. האי פירכא לא הו' אלא למ"ד לא גדול גדול ממש אצל לשמואל איכא טעמי טובא גבי מליאה דמריאה אצל אציו דגבי חזלה לא שייך האי טעמא א"נ אפי' לשמואל צעי אמאי לא אמר בחזלה שמריאה אצל אציו ומשני כיון דלית ליה זערא דגופא לא קפיד אב וקטן נמי לא יריגה אללו: **וקתני** ולא עוד אלא אחרים שחבדו בה חייבין ליתן לאביה. וא"ת מאי קושיא הא אוקמא קמייתא בשבת ובתרייתא דקתני צבנותיו של אחרים קטנים יעשה להם סגולה דילמא מיירי בשאר דברים כגון נוק וזעור וי"ל דמסתמא הו' דומיא דזכרים דיעשה להם סגולה דידהו מיירי אפי' בשבת שאין מעשה ידיהם לאב ועוד נוכל לפרש דהא דקתני צבניו ובצנותיו פטור דוקא בשבת וסברא הו' דלית לן למפטריה משום דסמוכים על שולחנו אלא משבת ולא משאר דברים דבכל מקום מעשה ידיה לאב לאב תחת מונות דגבי אשה ועבד עברי וכעניי וצמו שמוכר בכל מקום עשה עמי ואיני וך ולפי"ן א"ש דלא מצי לאוקמא בתרייתא בשאר דברים חוץ משבת דשאר דברים אפי' צניו ובנותיו שלו חייב וכן משמע דמטעם סמוכים על שולחנו אין לפטרו אלא משבת דפריך לעיל אי בסמוכים גדולים יתן להם מיד וכו' לאציהן צעי למיתב דמשום דאוקמא בסמוך פריך דלאציהן צעי למיתב ומנין לו זה אי משום דמדמה ליה למליאה הא לשמואל אין מליאת גדול לאב אצל אי מיירי בשבת ניהא דקברא הוא כיון שהוא זן אותן דשבת שלהם יהיה לאב כדפרישית וסבר המקשה דאפי' לא יהיו מעשה גדולים לאב אע"פ שהוא זן אותן מ"מ היכא דלתי מעלמא כשבת סברא הוא שהיה לאב והא דפריך והא מליאה דמשמע דאי הו"א דשבת לאב הוה ניהא ולא הוה קשה ליה ממליאה אנוק וזעור וריפוי וצבת דלא הו' לאב משום דמליאה דמיא טפי למעשה ידיה כדאמר ברית מליאת האשה (כתובות טו ק"ד ושם) מליאתה כהעדפה שעי' הדחק דמי אן מצי למימר דהא דקאמר אי בסמוכים היינו אליצא דמ"ד לאו גדול גדול ממש ומדמי למליאה:
הבא דלאו איניש דקפיד בו'. וא"ת וכיון דמן הדין שבת לאב כדקאמר דצאיניש קפדנא חייבין ליתן שבת לאב אפילו כשאניס סמוכים לפחות להעדפה ומן התורה היא של אב כדדרשינן ברית קדושין (ד' ג:) וצוקף אלו נערות (כתובות ד' מ:.) ובנערה שנתפתחה (שם ד' מו:.) כי ימוכר איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאציה א"כ מה ראו חכמים דבגברא דלא קפדן אמר צבת קטנה של אחרים יעשה לה סגולה אפילו בשבת ושמא אמרו חכמים דעמו של אב ויודעים שמוחל להם משום זערא דגופייהו צמדי דלא חסר ציה ואמו להו מעלמא:

דאין אדם רשאי לחבול צבתו דהא ישראלית היא ועבר על לא יוסף פן יוסף (דברים כה): **מן השנה** בזמן שהעבד שלו. ולא צעבד לאחר לנותן צבתו לרבו. קתני מיהת דעבד עברי שלו פטור הואיל ומעשה ידיו שלו וה"נ כיון דצמו מעשה ידיה שלו לשקול שבת ידיה וקשה לרב דאמר לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד דודאי אפי' חזלות זכתה לו: **מודה** רב בשבת. דיהיבין ליה לאב: **צננו**. לא זכי ליה רחמנא מידי אצל צבתו קטנה זכי ליה: **אפי' למ"ד** יכול הרב כו'. פלוגמא צמקת גיטין י' בפרק שני: **סחר**. סבז ואכול חזור על הפתחים. ל"א סחר סבז לפתחי העיר: **להעדפה**. המותר על מונותיה: **דברא** צריה דרב עולא צפ' נערה שנתפתחה (כתובות מג:.) **לאצוה צעי למיסבא** ליה. דמאי שא חזל צהו איהו דמפטור משבת משום דסמוכין על שולחנו כי חזלי צהו אחריו נמי ליצוה ליה: **צמדי** דחסר ציה. ממונא כגון היכא דחזל צהו איהו דנימא ליה אנו זיל שלים: **והרי מליאה**. דמתן צניס אוחוין (צ"מ ק"ד ג:) מליאת בנו ובתו הקטנים הרי אלו שלו ואוקומנא התם [שם:] גדול וסמוך על שולחנו זהו קטן: **דלפחתה**

ליה עבד עבדתא כולי יומא ולאורתא זיל סחר ואכול אבל עבד עברי דכתיב יכי טוב לו עמך העמך במאכל עמך במשתה לא כל שכן בתו כדאמר רבא בריה דרב עולא לא נצרכה אלא להעדפה במאי אוקימתא לבתרייתא בסמוכין על שולחנו גדולים יתן להם מיד קטנים יעשה להם סגולה אמאי לאביהם בעי למיתבי אמרי כי קא קפיד במידי דקא חסר במידי דאתא מעלמא לא קפיד והא מציאה דמעלמא קאתי להו וקא קפיד אמרי רווחא דקאתי להו מעלמא ולית להו צערא דגופייהו בגווה קפיד אבל חבלה דאית להו צערא דגופייהו ומעלמא קאתי להו לא קפיד והא התם דאית לה צערא דגופא ומעלמא קאתי להו קפיד דקתני ולא עוד אלא (אפילו) אחרים שחבלו בה חייבין ליתן לאביה אמרי התם דגברא קפדנא הוא דהא אין סמוכין על שולחנו אפילו במידי דאתי להו מעלמא קפיד הכא דלאו גברא קפדנא הוא דהא סמוכין על שולחנו כי קא קפיד במידי דקא חסר ליה במידי דאתי להו מעלמא לא קפיד^ט מאי סגולה רב חסדא אמר ספר תורה רבה בר רב הונא אמר ודיקלא דאכיל מיניה תמרי וכן אמר ריש לקיש לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד ורבי יוחנן אמר ואפילו פציעה פציעה ס"ד אפילו רבי אלעזר לא קמיבעיא ליה אלא חבלה דלפחתה

אמי ליה לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד. פירי אבל חבלה ידיה הו' לא נצרכה אלא להעדפה. פ"י כל מה שישאר מרמי החבלה אחרי סיפוק מונותיה הוא שנוטל האב.

(א) כתובות מג: מח: גטין יב.
(ב) צ"מ ג:ג. (ג) כתובות מג: (ד) ו"ל צפ"ק (ה) ג"ב ג:ג. (ו) ו"ל צפ"ק (ז) ו"ל שפ"ט.
(ח) ו"ל שפ"ט.
(ט) ו"ל שפ"ט.
(י) ו"ל שפ"ט.
ד"ה שפ"ט אימא שעד ימי נערות והא כיון (י) ו"ל שפ"ט.
כתובות מג: ד"ה ל"ג קדושין טו: ד"ה כי טוב.
טו"ב.

תורה אור השלם

1. וקדוה כי יאמר אל"ף לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך: דברים טו טז

מוסף רש"י

יכול הרב לומר לעבד. כנעני עשה עמי. מלכה, ואיני זך. אלא חזור על הפתחים (גיטין יב:.) רב חסדא אמר ספר תורה. ללמוד בו, הרי פירות וסקן קיים (רשב"ם ב"ב ב"ב.) ודיקלא דאכיל מיניה. הקטן, תמרי. וסקן קיים, אכל צעיקא לא. שמא יארע בה דבר מקלה ומאכז (שם).

רבינו חננאל

אמי ליה לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד. פירי אבל חבלה ידיה הו' לא נצרכה אלא להעדפה. פ"י כל מה שישאר מרמי החבלה אחרי סיפוק מונותיה הוא שנוטל האב.